

Att leva eukaristiskt

Reträttföredrag i samband med biskopsvisitation i Vår Frälsares församling

Malmö den 23-25 mars 2018

Hans Eminens Kardinal Anders Arborelius OCD, Biskop av Stockholm

(Föredragen är nedskrivna efter bandinspelning)

Föredrag I

I eukaristin som är Kyrkans stora tacksägelse får vi kraft, glädje och styrka att leva i tacksamhet för Guds stora verk och hans ständiga omsorg och kärlek. Men vi kan också välja att leva i otacksamhet. Under sitt liv på jorden fick Jesus erfara otacksamhet. Den som har älskat oss mest av allt och gett sitt liv för oss på korset fick erfara otacksamhet. Frågan är om vi också är delaktiga i den otacksamheten eller om vi har den djupa tacksamhet mot Jesus Kristus och hans himmelske Fader, som gör att vårt liv är genomsyrat av tacksägelse.

Vi skall försöka se hur vi kan växa i tacksamhet mot Gud som har gett oss allt. Vi har fått livet av våra föräldrar, men i sista hand är det Gud själv som gett oss det. I vår tid är det ingen självklarhet att föräldrarna vill låta sina barn ta emot livets gåva. Vi måste vara tacksamma mot våra föräldrar som lät oss födas. Det är så många barn som inte får födas till detta livet. Hela vårt liv borde vara ägnat åt att visa tacksamhet. Otacksamhet är världens lön säger man. Men Guds lön är tacksamhet. Jesus väntar på vår hjälp i varje lidande människa för att kunna visa oss tacksamhet. Hela vårt liv kan mer och mer bli upplyst och förvandlat av tacksamhet och tacksägelse.

Kyrkans centralsakrament heter eukaristi, tacksägele. Varje gång vi går till eukaristin kan vi bli ännu mer förvandlade till att bli tacksägelsens heliga folk. Då måste vi också öva oss i vardagen. Vi kan försöka att komma ihåg hur många gånger vi säger tack under en dag. Om vi känner en djup tacksamhet mot Gud för att han har gett oss så oerhört mycket, då avspeglar det sig också i vårt sätt att se på andra människor. Tackar vi också dem som inte alls är så vänliga eller omtänksamma? Också svårigheterna är något vi måste tacka för, för att inte fastna i missnöje och bitterhet.

Denna tid av kyrkoåret, passionstiden och påsktiden, är så viktig när vi får tacka Gud för den största gåvan av allt, att han genom Kristi kors och uppståndelse öppnar vägen för oss till det eviga livet och den eviga härligheten. Vi skulle kunna säga att i evigheten har vi ingenting annat att göra än att tacka, prisa och lova Gud. Vi vet inte så mycket om hur vi skall tillbringa det eviga livet mer än att vi skall leva i ständig tacksägelse och lovsjunga Gud. Då är det bäst att börja öva redan nu, annars tycker vi kanske att det blir tråkigt i himlen, där det inte finns surfplattor och internet. Vi kan inte riktigt föreställa oss vad det innebär att leva i ständig lovsång och tacksägelse till Guds ära, om vi inte har börjat att öva oss med det redan här på jorden.

Vi får se på hela livet som en gåva som Gud har gett oss även om det ibland är lite jobbigt. Vi har våra små skavanker både inombords och kroppsligt, men om vi kan tacka Gud också för det, blir det lite lättare. Motgångar, problem, konflikter blir ofta svårare för att vi gör dem tyngre än vad de är. Om vi kan börja öva oss i att tacka Gud, blir livet annorlunda. Det blir

lättare på ett sätt. Det trollar visserligen inte bort problemen, konflikterna och svårigheterna, men vi ser på det svåra i ett annat ljus.

Det gäller inte minst denna vecka när vi får gå med Jesus och hjälpa honom att bära korset. Att tacka Gud för det som är vårt kors är inte lätt, men det blir lite lättare när vi ser det som en nåd, en gåva, att vi får hjälpa Jesus att bära hans kors genom den lilla bit av korset som drabbar oss. Ibland kan det kännas övermäktigt. Ibland böjs vi ner till jorden som Jesus själv. Men om vi har attityden att se Jesu kors och lidande anlete också i svårigheterna, problemen, konflikterna, förändrar det svåra karaktär. Det kanske inte sker objektivt sett men på det sätt vi uppfattar det, för vi har friheten att ta emot livet som det är. Vår tids andliga klimat är missnöje. Någon har sagt att den enda ideologi som fungerar i vår tid är konsumismen. Människan är då i första hand konsument som konsumerar varor och tjänster och samlar på dem. Man blir aldrig riktigt nöjd, för man vill ha en bättre vara eller en bättre tjänst. Om vi ser på livet som konsumenter blir vi alltid missnöjda.

Några kanske säger, att vi kristna inte är påverkade av den synen. Vi går i kyrkan och läser Bibeln och vi är inte alls präglade av det. Ändå överöses vi hela tiden med reklam och propaganda för allt möjligt och vi blir präglade av det. Det gör att det ofta smyger sig in missnöje. Vi undrar varför livet inte blir bättre. När vi ser på kyrkan och det andliga livet kan vi ibland fråga, varför vi sjunger de tråkiga psalmerna, när det finns roligare saker. Det är lätt att vi tar över världens sätt att se på allting som en underhållningsvärld, där det ständigt skall hända något roligt. Prästernas uppgift är inte att underhålla, utan de är här för att hjälpa till att se vad som är viktigt i livet. Det kan kännas tråkigt i kyrkan, men det skall kanske vara lite tråkigt för den gamla människan, som ständigt vill underhållas, få något nytt, roligt och omväxlande, nya produkter och häftigare musik. Vi frestas att alltid vara missnöjda och att det aldrig blir som vi hade tänkt oss. Det finns alltid något bättre att hoppas på, istället för att tacka Gud för det han ger oss just nu.

Vi kan tacka Gud för den som sitter bredvid oss i kyrkan, även om det är vår värsta fiende, istället för att satsa vår söndag på Ikea eller Mobilia. Det är något stort att det finns människor som dag efter dag, söndag efter söndag troget kommer till kyrkan. Det är något en kyrkoherde är tacksam för och kan tacka Gud för. Vi kan också tacka för varandra och säga tack till någon efter mässan: tack för att du var här i dag, det hjälpte mig. Att vi tackar för varandra kan förändra atmosfären i församlingen, i klassen och i skolan. Vi kan tacka för kompisarna i skolan och även för läraren. Om någon tackar för en fin lektion kan livet ändras för läraren.

Vi får del av Jesu egen tacksamhet mot sin himmelske Fader varje gång vi firar eukaristin. Vi får liksom en injektion av tacksamhet och tacksägelse, när vi tar emot den största gåva vi kan få här på jorden: Jesus Kristus närvarande i kommunionen. Därför är det så viktigt att vi också ger oss tid för tacksägelse. Påven Franciskus säger, att efter evangeliet och predikan skall vi ha en stunds tystnad och tacksägelse för att tacka för predikan och evangeliet. Vi behöver ge oss tid för att smälta det vi har tagit emot, för annars glider det lätt bort. Efter en timme glömmer vi ofta vad evangeliet handlade om. Men någonting bevaras när vi tar emot Guds ord som Guds personliga gåva till oss. Gud har något att säga till oss, han vill något med oss. Han vill ge oss någonting. Då måste vi också ha ett inre förhållningssätt som gör att vi ser på livet och på tillvaron som gåva, nåd och inte bara som en konsumtionsprodukt, vilket lätt kan smyga sig in.

I eukaristin, i mässan, får vi öva in det vi kan kalla ett himmelskt förhållningssätt på tillvaron. Vi får se på allt som nåd, en gåva som Gud ger oss. Hela livet med allt vad det rymmer är en enda lovsång. Det gäller även om livet har sina svårigheter, sin kamp och sina tvivel. Det är därför vi går korsvägen under den här tiden. Det är därför vi begrundar korsets mysterium, för Jesus är också där med oss. Vi ser först att vi ställs inför krav, att det är jobbigt och besvärligt, men så småningom kan vi inse att just där vill Jesus möta oss. Han vill dela det svåra med oss, att bli ensam och övergiven. Det dröjer innan vi förstår att det är så. Det kan vara mycket svårt att tacka Gud för att han är med oss, även om de andra vänder oss ryggen. Han hjälper oss att hantera människors ovilja, ondska och svaghet.

Ibland är det just när ingen annan finns vid vår sida som vi kan förstå och tacka Gud att han alltid är med oss. Man säger ibland att den enda inskränkningen av Guds allmakt är att han inte kan överge oss. Han kan inte svika oss, eftersom hans väsen är barmhärtighet och kärlek. Det är ofta i de svåraste ögonblicken i vårt liv som vi kan förstå att Gud alltid är med oss. Han kan inte överge oss, för det är hans väsen att vara den barmhärtiga, medkännande kärlek som bär oss genom livet. Då kan vi inte låta bli att tacka honom, också för det tunga och svåra. Då märker vi också att det inte är riktigt lika tungt och svårt.

Tänk efter, vad det är som just nu är svårast i ert liv. Det kan vara jobbet ni inte fick, släktingen som inte kom på besök, kompiserna i skolan som svek er eller sjukdom. Vi kan tacka Gud för det som just nu är tyngst och svårast i vårt liv, kanske inte omedelbart och hurtfriskt. Om vi kan se att det är Jesus som låter oss dela hans kors, blir det inte riktigt lika svårt. Vi kan inte trola bort korset och svårigheterna, men vi kan kyssa Jesu heliga kors som vi gör på långfredagen. Det är en av liturgiins mest talande gester när man ser människor, som knappt kan gå utan måste ledas fram, som absolut måste falla ner och kyssa Kristi kors. De har förstått att det som var svårast i deras liv vill Jesus dela med dem. Där vill han möta dem för att ge dem kraft, när ingen annan tar vid och ingenting annat hjälper.

Det är inte lätt att kyssa den hand som korsfäster oss, men Jesus har tagit på sig också vårt lidande, vårt kors, det som vi inte klarar av. Därför är det så viktigt att tacka honom också för det som egentligen är för tungt, obegripligt och meningslöst. Då kan det förvandlas till något som bär frukt. Jesu kors vill visa oss att det som var världens största förbrytelse har blivit världens största nåd genom Guds barmhärtighet. Jesus har tagit på sig all världens synd, ondska och lidande för att göra det till en väg till uppståndelse. Det betyder inte att vi skall bli passiva och låta bli att motverka det som är ont och svårt. Tvärtom. Men i det oundvikliga lidande som ibland kommer över oss, måste vi känna igen Jesu lidande anlete, att han är med oss.

Under medeltiden vördades en tagg från Jesu törnekrona i domkyrkan i Skara. Den försvann under reformationen, men man säger att någonstans i murarna i kyrkan finns den heliga törntaggen. Paulus talar om att det är en tagg som ständigt sticker honom (2 Kor 12:7). Han har inte förklarat vad det egentligen var. Vi har alla en tagg, ett sår, något som vi kämpar med, lider av och inte riktigt kan bli av med. Det kan vara vad som helst. Det kan vara att vi aldrig fick den kärlek av våra föräldrar som vi hade hoppats på eller att livet inte blev som vi hade tänkt oss. Det är någonting i oss som aldrig blev riktigt som vi hade tänkt oss och som vi kämpar med. Då kan vi förstå att det är vår törntag, vår delaktighet i Jesu heliga lidande, som kan hjälpa och bära oss genom livet.

Vi kan tacka Gud också för vår törntagg. Det är inte lätt och det skall inte vara lätt, men om vi kan tacka Gud också för det tunga och svåra, blir livet mindre tungt och svårt. Det vill Jesus lära oss i dag. Det kan förändra mitt liv till att bli en tacksamhetens människa istället för en gnällspik som präglas av missnöje. Det kan förändra ett ansikte. Vi ser ofta att mungiporna går neråt. Sitter vi på bussen eller på tunnelbanan ser vi mycket dystra ut, men det behöver vi inte göra. Vi kan försöka att istället tacka Gud för varandra. Min önskan och förbön för denna församling är att ni tackar varandra lite mer. Det kan förändra atmosfären och ge ett nytt hopp och att ni mer blir tacksamhetens än missnöjets folk. I Faderns och Sonens och den Helige Andes namn. Amen.

Föredrag II

Vi har alla fått ett nytt hjärta och en ny själ genom dopets nåd. Genom att Jesus Kristus har dött och uppstått för oss har ett helt nytt liv börjat, ett helt nytt förbund. Det är livsviktigt att bli hemma i detta förbund. Förbund är ett typiskt bibliskt ord. Gud ingick redan i det gamla testamentet ett förbund med Israels folk, med Abraham, som en förberedelse till det heliga, nya förbund som instiftades genom Jesu Kristi död och uppståndelse. Vi tillhör ett nytt förbund. Vi har fått ett nytt liv. Vi har fått ett nytt hjärta, en ny själ.

Vad innebär det då att leva i detta nya liv? Det gör vi när vi i eukaristin får fira Kristi mysterium och blir delaktiga av Jesu innersta verklighet. Vi får dela Jesu hjärta med honom, för att uttrycka det på ett mycket enkelt sätt. Jesus är så djupt förenad med oss att vi ögonblick för ögonblick får del av hans nåd och kärlek. Vi får leva tillsammans med Jesus i ständig tacksägelse till Fadern, som har gett oss Jesus som vår Herre, Broder och Frälsare. Vi är förenade med honom som lemmar i hans kropp. Det övergår vår fattningsförmåga. Vi kan aldrig förstå hur mycket vi har fått i Jesus Kristus. Det är för stort. Det övergår oss. Det är därför vi behöver hela evigheten för att tränga in i allt det som Gud har gett oss.

Redan här på jorden kan vi börja med att försöka leva i tacksamhet och erkänsla för allt det som Gud ger oss. Då kan vi förvandlas, när vi istället för att fastna i det som är svårt, går oss emot och driver oss till förtvivlan, ser vad vi kan tacka Gud för. Har vi en längtan efter att leva eukaristiskt, att se att eukaristin är något som förvandlar oss till tacksägelsens folk, då förvandlas också det vanliga livet. Vi kan se på verkligheten på två sätt. Vi kan se den å ena sidan bakifrån och se det som är galet och fel, det som vi inte tycker om eller å andra sidan som något som Gud har gett oss, för att vi just där skall möta honom. Vi förstår inte alltid all den nåd som Gud överöser oss med.

Gud blev människa på jorden för att vi skall möta honom i det mänskliga, det vanliga, det vardagliga. Eukaristins stora nåd och gåva är att vi får ett nytt hjärta och en ny själ, så att vi kan se med Jesu ögon på livet, på varandra och på oss själva. Det är viktigt att varje dag blir en övning att växa in i detta nya sätt att leva till Guds ära i tacksamhet och i förening med Jesus Kristus. Det är av stor betydelse att vi börjar vår dag med tacksägelse genom att överlämna dagen till Jesus. Då blir det något annat än om vi börjar oroa oss för vad som skall hända. När vi tittar oss i spegeln kan vi glädjas över att Gud har skapat oss så underbart istället för att se tråkiga och buttra ut. Att våga ta emot också oss själva som en gåva från Gud är avgörande för vårt liv. Vi vill då inte vara något annat. Vi tror att Gud av all evighet har

förberett oss som ett unikt mästerverk. Det gör oss ödmjuka att våga tro att vi är viktiga i Guds ögon.

En gång i bikten var det någon som sade: jag tror att jag vill bekänna att jag tycker att jag själv är viktig. Det kan förvisso vara fel. Det kan också vara rätt, om vi ser oss själva som vi är i Guds ögon, som ett unikt mästerverk som aldrig kommer att kopieras eller klonas. Då blir vi både ödmjuka och tacksamma över att Gud faktiskt vill ha oss sådana vi är. I vår kultur här i Norden präglas många av jantelagen. De tror inte att de duger någonting till eller att det är något speciellt med dem. Det får vi inte förväxla med sann ödmjukhet. Sann ödmjukhet säger att om jag har skapats så underbart och fått allt detta, då förväntar sig Gud också att jag lever i ständig glädje och tacksamhet för hans gåvor och vittnar om honom genom mitt liv. Om vi tittar oss i spegeln kan vi se oss själva som en gåva som Gud ger till världen för att vi genom vårt liv skall vittna om att Jesus Kristus är med oss här på jorden. Genom att bli människa för vår skull vill han att det mänskliga livet skall återspegla hans verk.

Lever vi i en atmosfär av tacksamhet för att Gud har skapat oss och för att Gud har infogat oss i det nya förbundet genom påskens nåd, får vi också lättare att hantera det som är tungt och svårt. Den här veckan, då vi får gå med Jesus till Jerusalem, konfronteras vi med det som är tungt och svårt i livet, med lidande, grymhet, förföljelse och ondska. Det är då viktigt att göra det på rätt sätt, så att vi inte förfaller till klagan och missnöje utan kommer ihåg att allt detta svåra har Jesus Kristus tagit på sig för vår skull. Allt lidande all synd, all ondska, all nöd har Jesus tagit på sig på korset för att försona hela världen med sig själv. Det övergår vår fattningsförmåga, inte minst i vår tid, när vi konfronteras med så mycket lidande, krig, förtryck och ondska att det aldrig tycks ta slut. Det sista ordet har Jesus sagt på korset, när han överlämnade sig till Fadern. Jesus vill försona, förlåta allt det onda och göra om verkligheten till något bättre.

Då måste vi börja med oss själva. Vi skulle så gärna vilja göra de andra bättre och omvända dem, men det är bara oss själva som vi kan omvända till Jesus Kristus. Varje dag får vi vända om från det gamla livet till det nya. Vi får ta emot oss själva som en Guds gåva som vi får göra lite bättre och vackrare. Vi får bli lite mer tacksamma och ödmjuka. Varje dag har vi en underbar möjlighet att göra det som är möjligt av vårt eget liv, vår egen vardag och vår egen miljö. Det finns också en andlig miljövård, en andlig skönhetsvård. Gud vill att vi skall bli så vackra som möjligt av hans nåd. Trots våra svårigheter, vårt kors och vår kamp skall vi stråla av hans nåd och kärlek. Som präst får man ibland se hur en människa inför döden skiner upp. För vissa är det jobbigt och bittert att livet rinner bort. För andra är det underbart att kunna gå Kristus till mötes. Det är viktigt att vi börjar att öva oss att dö redan nu. Helgonen brukar säga att vi skall leva varje dag som om det var den sista dagen i vårt liv. Då blir livet någonting annat. Varje liten detalj, varje litet möte med en människa blir av större betydelse om vi lever vårt liv i evighetens perspektiv. Vi skulle ägna oss åt det som var viktigt, istället för att slösa bort tiden med oväsentligheter. Lever vi i detta perspektiv som gör att vi konfronteras med Kristi lidande, död och uppståndelse, skulle vår dag bli något annat.

Vi tar emot varje dag som en Guds gåva, som sammanfattar hela livet. Vi får göra något stort av det lilla. Man säger ibland att man i klosterlivet kan se om någon har en kallelse till klostret genom sitt sätt att stänga en dörr. I de små detaljerna kan något stort bli tydligt. Stänger vi dörren i ansiktet på den som kommer efter oss eller stänger vi dörren stilla eller lämnar den öppen för den som kommer efteråt? De små detaljerna avslöjar vilka vi är. Vi kanske inte

själva märker det, men andra brukar märka hurdana vi är på de små sakerna. Så kan det också vara för dem som förbereder sig att gifta sig. Hur behandlar de varandra och hur gör de i de små dagliga mötena? Behandlar de varandra med varsamhet och ömsinhet?

Om vi vill vi leva i det eviga förbund som Jesus har instiftat på korset, förvandlas tiden till evighetens förportal. Vi börjar att öva in hur vi skall leva i tacksamhet för Guds väldiga gåvor i glädje över att han har gett oss sin Son som har dött och uppstått för oss. Det finns oändligt mycket att tacka Gud för. Genom att visa tacksamhet förvandlas vi. Vi lever i en kultur, ett samhällsklimat, där missnöjet och bitterheten har smugit sig in. Därför är det inte alltid så lätt för oss förstå att vi måste leva eukaristiskt inte bara på söndagen när vi firar mässan. Det eukaristiska sättet skall prägla vårt liv, så att vardagen också blir en tid av tacksägelse, överlåtelse och lovsång, så att redan nu evighetens och härlighetens klimat blir tydligt i vårt sätt att leva. Människor kan få upp ögonen för att vi kristna har något att erbjuda, om vi kan vittna om detta liv i de små detaljerna. Det är ofta där vi är äkta och sanna. Om vi är självupptagna, hänsynslösa, bittra, besvikna och missnöjda människor, vill ingen söka sig till oss, till Kyrkan och tron. Om vi kan förmedla hopp, glädje och tacksamhet börjar de fråga sig, vad är det som vi har men som de inte har.

Jag har mött många människor som har sökt sig till Katolska Kyrkan. De har ofta mött någon i vänkretsen, på arbetsplatsen eller i skolan som har kunnat förmedla något annat än det som alla andra har. I de små sakerna har de kunnat förmedla tacksamhetens, varsamhetens och ömsinhetens vittnesbörd. Vi vill inte behandla en människa bara som en sak utan som en unik och oersättlig person. Ett sådant förhållningssätt kan betyda mycket för att öppna ögonen för människor. Därför måste våra församlingar utstråla en välkomnande hållning. I går besökte jag ungdomsföreningen, och då var det någon som sade till mig, att där finns det en välkomnande öppenhet för dem som kommer. Om vi kan återspegla detta synsätt i våra familjer, församlingar och i våra olika grupper börjar folk ana att det här finns någonting annat, något djupare och större.

Vi kristna vet vad det djupare och större mysteriet är. Vi vet att genom Kristi offer och uppståndelse öppnas för oss ett nytt förbund. Vi måste också uttrycka denna sanning genom vårt vanliga sätt att leva. Det måste genomsyra vardagens små detaljer, så att vi blir upplysta av denna glädje och tacksamhet och inte faller in i det vanliga klagandet och missnöjet. Vi skulle kunna sammanfatta med en liten ordlek. Det börjar med att vi säger ack, men sedan blir det tack. Ack, ack, ack, Herre, men tack, tack, tack, Herre, att det ändå är du som styr. Då vänds klagosången till tacksägelse. Läser vi psaltarpsalmerna börjar det ofta med klagan. Varför har du övergivit mig, varför behandlar du mig så, men sedan går det över till lovsång. Det börjar med klagosång men slutar i lovsång. Så är det också i vårt liv som kristna. Vi måste lära oss att vi lever i en sårad värld där synden finns, men just där har Guds ljus tänts. Det är därför vi till sist måste falla ner i lovsång och tacksägelse. Korset visar oss att Jesus Kristus har förvandlat död, kors och smärta till nytt liv i glädje och nåd.

Också i det vardagliga och lilla måste vi låta tacksägelse över Guds försyn och omsorg och kärlek få sista ordet, så att vi utstrålar glädjen över att Jesus Kristus har segrat på korset och uppstått. Vi är påskens människor. Vi har vår påskliturgi. Vi är påskens heliga folk. Att försöka översätta denna tacksägelse till det vardagliga livet är ofta ett sätt som gör att det inte bara blir något påklustrat, något som inte har trängt in i själen och hjärtat. Vi måste komma ihåg att vi har fått ett nytt hjärta och en ny själ. Ju äldre vi blir desto tydligare blir det hur vi

har levt. I livets slutskede blir det mycket tydligt vilka som har låtit påskens glädje och tacksamhet genomsyra dem och vilka som blir kvar i missnöje, klagan och bitterhet. Det är oerhört tragiskt att se att också kristna människor kan ha missat taget. Men det är aldrig försent. Också i själva dödsögonblicket kan man öppna sig för Kristi seger och påsk, men det är bättre att göra det redan nu.

Om vi kan ta emot Jesus Kristus som Faderns personliga gåva till var och en av oss och kan säga att det var för vår skull som Jesus Kristus har dött och uppstått, att vi är viktiga för honom, att han vill göra något stort och underbart med vårt liv, då förändras allt. Jag är viktig för honom. Han har dött för mig. Han har uppstått för mig. Då vill han också att jag skall återspegla något av detta i mitt liv, att det skall synas på mig att jag har tagit emot detta nya liv. Eukaristin har påverkat mig och förvandlat mig, gjort mig till en ny människa.

Låt oss ta emot denna heliga vecka som nu börjar som Guds personliga gåva och inbjudan till var och en av oss, så att vi låter oss förvandlas, så att vi lider med Kristus för att uppstå med honom, så att vi låter honom leda oss in i påskens heliga påsk, så att syndens gamla människa begravs och den nya människan får stå upp i Kristus. Då blir det en glad påsk eller en gladare påsk, skulle vi kunna säga. Vi har firat påsk många gånger, men ibland har den gått oss tämligen spårlöst förbi, om vi skall vara ärliga. Därför är det min önskan till er alla att det skall bli en gladare påsk, då Kristi fulla mysterium trycks in i era hjärtan, präglar om er från missnöjets folk till tacksägelsens folk, så att påskmysteriet verkligen tar gestalt inte bara i ert individuella liv utan också i församlingens liv. Vi blir inte frälsta som enskilda individer utan som ett heligt folk. I detta land som ibland tycks vara ett dystert land, ja, det tycks som om somliga har november i själen, kan vi med Guds hjälp vittna om att Kristus har besekrat det onda. Hans glädje och seger är en verklighet. Vi är fyllda av tacksamhet för Guds oändliga gåvor som har getts till oss i Jesus Kristus som hans oändligt stora gåva. Men en gåva måste alltid tas emot.

Till sist en liten anekdot från en församling i Manilla som kan visa oss gåvans betydelse. Kardinal Tagle åkte bil med en god vän. När det blev rött ljus kom det fram en gatuförsäljare som stannade och knackade på rutan. Nej vi öppnar inte, vi vill inte köpa något, sade kardinalens chaufför. Då kände gatuförsäljaren igen kardinalen och sade: men jag vill ju ge kardinalen något. De fattiga har också en gåva att ge. Vi kan tänka på den fattiga änkan som ger allt. Men den rike har glömt bort att det största och underbaraste är att kunna ge en gåva. Det är det Fadern gav oss när han gav oss Jesus Kristus. I Faderns och Sonens och den Helige Andes namn. Amen.

Föredrag III

Min Gud, min Gud varför har du övergivit mig? (Mark 15:34). När Jesus dog på korset var det hela mänsklighetens övergivenhet han tog på sig. Jesus vill hela oss från allt vad övergivenhet heter. En människa kan känna sig övergiven av både Gud och människor, men detta har Jesus, Guds enfödde Son, gått igenom för att rädda oss från den eviga döden. Den eviga döden är att vara utan Gud, att ha förlorat Gud. Allt är då tomt, utsiktslöst och utan mening. Vi kan inte förstå att Jesus, som är Guds enfödde Son, har kunnat gå igenom det fasansfulla lidande det är att känna sig övergiven av sin himmelske Fader.

Jesus gör allt för oss, *pro nobis*. Det latinska uttrycket, *pro nobis*, uttrycker hela det mysterium som vi nu går in i, Jesu lidande, död och nedstigande till dödsriket. Det sker för

vår skull, för att vi skall räddas och en gång komma in i den eviga härligheten. Jesus har tagit på sig detta yttersta, för att befria oss och hela mänskligheten från det fruktansvärda som syndens fasa är.

Under den här fasterträkten har vi försökt öppna vårt hjärta, så att det skall bli ett hjärta uppfyllt av tacksamhet, av lovprisning för allt det som Gud har gjort i Jesus Kristus. Det är, som den helige påven Johannes XXIII (1881-1963) sade, barmhärtighetens medicin. Vi behöver medicin för att vårt hjärta skall bli ett äkta hjärta som kan känna medkänsla och växa i kärlek, glädje och tacksamhet. Vi behöver barmhärtighetens medicin för att vårt hjärta skall bli mer likt Jesu heliga hjärta. Därför får vi alla på nytt leva oss in i fastetidens och passionetidens smärta för att sedan kunna ta emot påskens jubel. Om vi inte har följt Jesus fram till korset, om vi inte har låtit oss påverkas och byggas upp av medlidande och medkänsla, är det också svårt att riktigt ta till oss påskens glädje och jubel. Sorg och glädje är inte motsatser utan besläktade ting, något av det mest mänskliga som finns. Ibland är det riktigt svårt att skilja sorg och glädje åt. På svenska säger man ibland att man gråter glädjetårar. Sorgen går liksom över i glädje utan att vi märker det.

För att kunna ta emot påskens jubel behöver vi växa in i den totala öppenheten för Jesus och hans budskap. Vi får öppna hjärtat på vid gavel för Jesus och inte stänga ute en del av hjärtat för honom. Det är alltid en frestelse att reservera någonting, att hålla undan någonting för Gud, att låta en blind fläck bli kvar, när Jesus vill ge oss sin nåd och förvandla oss alltmer. Därför behöver vi fastetidens och passionetidens botgöring och omvändelseprocess. Vi behöver se om det är någonting i oss som hindrar Jesus att tränga in och förvandla hjärtat. Det är viktigt att vi tar oss tid att begrunda samvetet. Vad är det som gör att jag inte riktigt kan ta till mig ett medlidande med Jesus och den lidande människa han sänder i min väg? Vad är det som drar mig tillbaka, håller mig undan eller gör att jag låter bli att besöka en döende människa som väntar på mig, någon som har drabbats av hjärtesorg eller någon som gått in i en depression? Vi drar oss undan och håller oss borta från våra lidande medmänniskor och vi följer inte heller med Jesus fram till korset. Vi är naturligtvis rädda för att lida. Vi vet att Jesus vill befria oss från det, men då måste vi också kunna se lidandet i ansiktet och inte fly undan. Det blir mycket svårt att fira påsk i full bemärkelse om vi inte har levt oss in i Jesu lidande återspeglat i otaliga människors lidanden.

Vi behöver Jungfru Marias hjälp. Gång på gång blir vi uppmärksamma på att vi behöver henne, vår Moder. Hon är vår läromästarinna för att upptäcka att vi liksom hon får stå vid Jesu kors och trösta honom, hjälpa honom och bära honom genom lidandet. Sedan kan vi också liksom Maria bli till stöd och tröst för våra lidande medmänniskor. Det är inte farligt med lidande. Det är svårt och tungt. Det är en del av vår mänskliga existens som vi måste lära oss att hantera, så att vi inte går under eller låter våra medmänniskor gå under. I Sverige av idag säger man att den psykiska ohälsan bland de unga aldrig har varit så stor. Så många unga väljer att avsluta sitt liv. Hur det kommer sig att vi inte har kunnat ge de unga den hjälp och styrka de behöver?

Jesu heliga kors kan ge oss styrka att bära det lidande som ingen av oss kan besparas. Det finns naturligtvis många slags lidanden som vi kan undvika, men det finns också det oundvikliga lidande som själva livet rymmer. Att kunna hantera lidandet i gemenskap med Jesus Kristus är ett av den kristna traditionens viktigaste bidrag. Det gäller att inte fly undan, eller överge en lidande medmänniska åt hennes eget öde. Vi kan istället stå vid sidan som

Jungfru Maria gjorde och se att det räcker att vara där. Vi kanske är rädda för vad vi skall säga eller göra, men att bara sitta vid en döende människa sida betyder ofantligt mycket. Vi kan hålla en desperat människa i handen eller lägga handen på pannan. Det är ibland dessa enkla mänskliga gester som kan rädda ett liv, som kan hjälpa en människa att förstå att hon inte är övergiven av Gud och människor.

Vi har alla i likhet med Jungfru Maria en uppgift att bli en medkännande, medlidande gemenskap som inte ryggar tillbaka. Om vi tror på en korsfäst Herre, måste vi också visa det genom vårt sätt att leva och handla. Jesu kors är vår räddning. Det är Jesus som genom sitt kors har frälst oss. Då betyder det också att vi får undervisning och hjälp att hantera lidandets mysterium. Ingen kan förklara lidandet på ett logiskt sätt, men Gud har visat oss hur vi skall hantera det. I Jesu efterföljd får vi bli kvar i lidandet och med Jungfru Maria stå vid våra lidande medmänniskors sida.

Då märker vi att det finns en väg som går vidare in i påskens nya liv. Då förstår vi att sorgen, smärtan, lidandet så småningom går över i påskens nya liv. Döden är inte slutet utan porten till det nya livet. Franciskus (1182-1226) talar om döden som Syster Död. När vi nu går in i passionsveckan är det viktigt för oss att inte fly undan utan verkligen bli kvar i Jesu lidande. Om vi tycker att det är för jobbigt får vi ta Maria i handen. Hon är vår Moder. Hon ger oss stöd och tröst i lidandets stund. Om vi tycker att korset är för tungt och för svårt behöver vi Jungfru Maria. Det är en av det kristna livets största nådegåvor att Jesus har gett oss sin Moder som färdkamrat, som stöd och tröst i det som vi själva inte orkar bära. Då måste vi komma ihåg att vi aldrig är övergivna. Vi har en Moder. Vi har hela Kyrkans gemenskap som stöder oss. I vår tid när så många kristna förföljs för sin tro och får lida martyrdöden är det viktigt att vi också ber för dem, att vi inte glömmer dem som kanske just nu får lida för sin tro. Genom vår bön och solidaritet kan vi i de heligas gemenskap be och stödja alla dem som lider för sin tro.

Vår tro ger oss många anledningar till tacksamhet. Att kunna hantera lidande, sorg och smärta är en av den kristna traditionens djupaste nådegåvor och skatter. I vår tid är folk så handfallna inför lidandet. Därför är det vår uppgift att själva gå i denna skola som vi får göra under faste- och passionstiden för att lära oss att i Jesu närhet hantera lidandet. Det är inte lätt. Vi kan inte hitta någon mirakelmedicin. Men när vi går ut i den lidande Kristi närhet, händer något med vårt hjärta. Det växer i medlidande, medkänsla, ömsinhet och hänsyn, för vi vill ju inte skada någon. Vi vill inte att lidandet skall drabba någon. Ibland får vi brottas med Gud när någon av våra kära drabbas. Någon har blivit svårt sjuk, dött eller förlorat tron. För många föräldrar är det största lidandet att se att deras barn och barnbarn försvinner från Gud och Kyrkan. Med Jungfru Maria vid vår sida får vi också göra det lidandet till en bön, till ett rop på hjälp.

Vi behöver inte bära lidandets börda på egen hand, utan vi tillhör de heligas samfund där vi får hjälp av de heliga och inte minst av Jungfru Maria att känna igen Jesus i allt det svåra. Vi får se att det är hans heliga kors som vi möter i varje form av lidande. Det är ingen logiskt förklaring av lidandet, men det är ett uttryck för Guds solidaritet med den lidande mänskligheten. När Gud blir människa är det för att ta på sig allt mänskligt lidande från tidens början till dess slut och göra det till en väg till nytt liv, så att Guds nya liv, uppståndelsens liv, det eviga livet, kan skina fram. Vi kan aldrig förstå det, för det är trons mysterium, men när vi firar liturgin under denna heliga tid anar vi något av detta mysterium. Gud har så stor kärlek till oss människor att han inte kan eller vill lämna oss åt vårt eget öde. Han sänder oss sin Son

för att vara med oss på vår lidandesväg, i vår passionshistoria, i vårt lidande, i vår övergivenhet och ensamhet. Det är då det hjälper oss att känna igen Jesu lidande ansikte.

I vår domkyrka i Stockholm har prästen när han står vid altaret och firar mässan rakt framför sig en bild av Jesu lidande ansikte. Det är djupt symboliskt, för i varje mässa blir Kristi offer på Golgota sakramentalt närvarande. Just då ser vi Jesu lidande, sönderslitna ansikte som har lidit för vår skull men också har friköpt oss från döden genom sitt lidande, befriat oss från syndens fasa och den eviga dödens kyla och så öppnat himmelriket för oss. Därför är det så viktigt att vi känner igen Jesus i det lidande som drabbar oss och våra kära. Det är hans kors som där får skina fram. Då är det inte så uttryckslöst, mörkt och tungt längre. Vi vet att korset banar väg för uppståndelsen och härligheten.

Låt oss i denna heliga vecka öppna vårt hjärta i tacksamhet och överlåtelse, så att vi kan ta emot hela den nåd som Jesus ger oss i sin död och uppståndelse. Det kan för oss förklara livets gåtfullhet, livets mysterium som rymmer både död och uppståndelse, både sorg och glädje. Mänskligt liv rymmer båda dessa fasetter. Vi kan aldrig förklara det rent logiskt eller rationellt, men vi vet att Gud har velat dela detta med oss. Så viktiga är vi för Gud att han sände sin Son för att gå igenom den del av verkligheten som vi inte klarar av på egen hand. Ingen människa kan bemästra detta i sig själv. Då går man under och förlorar hoppet. När vi öppnar oss för Jesus i hans kors och i hans uppståndelse, får vi den kraft och styrka vi behöver för att hantera livet, både i dess stora smärta och i dess stora glädje. Det är också så, att glädjen behöver sorg. Har vi aldrig upplevt en djup sorg, har vi aldrig lidit med vår nästa och tagit på oss något av hennes sorg, då kan vi inte glädja oss tillsammans. Det låter märkligt, men i påskens mysterium anar vi att det måste vara så.

Om vi inte har följt med Jesus på vägen till Golgota, om vi inte har levt oss in i hans lidande och vår nästas lidande, går påskan oss förbi. Då blir det bara lite kycklingar och påskägg och påskharar som inte kan ge oss livets djupaste mening. Vill vi undfly både sorgen och den stora glädjen och nöjer oss med krimskrams, blir livet ytligt och utan innehåll. Många människor går under när de hamnar i livets stora och svåra lidanden och prövningar. Men det är aldrig försent att vända om. Guds barmhärtighet är den medicin vi har fått. Under denna tid står biktstolarnas dörrar på vid gavel för att ta emot dem som vill försona sig, börja om och ta emot hela det mysterium som Jesus vill ge oss genom den stilla veckan.

Det finns alltid hopp. Mörkret kan aldrig bli totalt. Det finns alltid en liten spricka där Guds ljus och nåd kan tränga in och förändra människors lidande och utsatthet. Ibland kan vi bli redskap. Glöm aldrig det! Fly inte från lidandet. Undvik inte någon döende! Hoppa inte över besöket hos den gamla släktingen som är bortglömd eller grannen som ingen besöker! Det finns många som väntar på oss. Vi kanske kan bli den enda lilla hoppfulla tröst som de får erfar.

Vi ber om Jesu hjälp att få detta tacksamma hjärta för hans godhet och nåd, så att vi också kan bli bärare av hopp för så många människor som kanske bara har oss för att få en liten lindring i sin smärta och i sitt lidande. I Faderns och Sonens och den Helige Andes namn. Amen.